

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 496/2017-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. októbra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. augusta 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2006.

2. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že na základe ním podanej žaloby prebieha konanie o ochranu vlastníckych práv na Okresnom súde Humenné vedené pod sp. zn. 15 C 17/2006, pôvodne vedené na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 2 C 396/1999, ktoré bolo uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) z 19. januára 2006 prikázané na ďalšie konanie Okresnému súdu Humenné, pričom predmetné konanie nie je právoplatne skončené. V sťažnosti stručne zhrnul ním realizované procesné úkony, ako aj úkony okresného súdu, pričom 3. júna 2006 vzal späť svoju žalobu, na základe čoho okresný súd konanie zastavil. Rozhodnutie okresného súdu v časti zastavenia konania nadobudlo právoplatnosť 22. júla 2009. V časti trov konania krajský súd rozhodnutie zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie. Z tohto dôvodu považuje sťažovateľ konania za neskončené.

3. Podľa názoru sťažovateľa dochádza v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom, a preto sa už raz obrátil so sťažnosťou na ústavný súd, ktorý o nej rozhodol nálezom sp. zn. IV. ÚS 220/2004 z 25. novembra 2004 tak, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov porušené nebolo. Sťažovateľ je presvedčený o tom, že za určitú časť priet'ahov nesie zodpovednosť aj svojím správaním v dôsledku jeho zdravotného stavu, avšak doba 5 a pol roka pred okresným súdom je neprimeraná, a preto je zřejmé, že značná časť priet'ahov bola spôsobená okresným súdom.

4. Sťažovateľ sa obrátil aj na Európsky súd pre ľudské práva, ktorý jeho sťažnosť vyhlásil za neprípustnú, avšak zároveň uviedol, že sa má v časti konania, ktorá ešte nebola predmetom posudzovania pred ústavným súdom, opätovne obrátiť na ústavný súd. Konanie o náhrade trov konania dosiaľ trvá a okresný súd o pomerne jednoduchej otázke dosiaľ právoplatne nerozhodol. Otázka náhrady trov konania je však pre neho mimoriadne dôležitá vzhľadom na to, že je poberateľom dôchodku, z ktorého si pravidelne musí platiť lieky. Uvedené priet'ahy sú dôsledkom nesústredenej práce okresného súdu, ktorý tomu mohol predísť lepšou organizáciou práce.

5. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že jeho základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2006 porušené boli. Zároveň žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 4 500 € a všetky trovy tohto konania.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez účasti sťažovateľa v súlade s § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťuje, či návrh spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti pravidelne skúma aj to, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

8. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v tomto prípade okresného súdu v občianskoprávnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. m. m. I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

9. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom (nečinnosťou) okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2006.

10. Ústavný súd prostredníctvom okresného súdu zistil, že v namietanej veci o trovách konania bolo rozhodnuté okresným súdom najprv uznesením č. k. 15 C 17/2006-510 z 19. októbra 2011, ktorým zaviazal žalobcu uhradiť trovy konania žalovaným v sume 682 €. Krajský súd uvedené uznesenie na základe podaného odvolania zrušil uznesením č. k. 5 Co/141/2011-519 z 31. januára 2012. Okresný súd o trovách konania opätovne rozhodol tak, že uznesením č. k. 15 C 17/2006-540 zo 14. augusta 2012, zaviazal žalovaných na ich úhradu v sume 445 €. Krajský súd ako odvolací súd rozhodnutie okresného súdu o trovách konania potvrdil ako vecne správne, preto uvedené rozhodnutie o trovách konania nadobudlo právoplatnosť 16. apríla 2013. Zároveň však odvolací súd v uznesení č. k. 5 Co/153/2012-576 z 29. januára 2013 uložil okresnému súdu rozhodnúť ešte o návrhu žalovaných na rozhodnutie podľa § 147 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“). Predmetom konania je preto už len rozhodovanie o tzv. separátnych trovách konania, t. j. o tých trovách konania, ktoré zaviniel účastník konania alebo jeho právny zástupca a ktoré by inak neboli vznikli.

11. Okresný súd uznesením č. k. 15 C 17/2006-582 z 31. decembra 2014 rozhodol o týchto trovách tak, že zaviazal sťažovateľa, aby tieto trovy uhradil v sume 234,05 €, s odôvodnením, že ide o cestovné náhrady, ktoré museli vynaložiť žalovaní cestou na pojednávanie, ktoré sa odročilo z dôvodov na strane sťažovateľa, resp. jeho právnej zástupkyne, pričom sa síce ospravedlnili, avšak tesne pred pojednávaním preto nebolo možné vopred oznámiť žalovaným túto skutočnosť. Voči uvedenému uzneseniu sa sťažovateľ odvolal a krajský súd jeho odvolanie považoval za dôvodné, preto uznesením č. k. 5 Co/61/2016-608 z 3. mája 2016 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil. Uznesenie odvolacieho súdu bolo doručené všetkým stranám a nadobudlo právoplatnosť 23. augusta 2016. Sťažovateľ zároveň nepodal sťažnosť pre prietahy predsedníčke okresného súdu.

12. Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že sťažovateľ sa už skôr obrátil v tej istej veci so sťažnosťou na ústavný súd, o ktorej rozhodol uznesením sp. zn. IV. ÚS 483/2011 z 10. novembra 2011 tak, že sťažnosť odmietol. Ústavný súd preto mohol posúdiť len obdobie konania pred okresným súdom od posledného rozhodnutia ústavného súdu, pričom v čase podania sťažnosti ústavnému súdu už o trovách konania bolo rozhodnuté a rozhodnutie okresného súdu o trovách konania priznaných sťažovateľovi v spojení s rozhodnutím krajského súdu, ktorý rozhodnutie potvrdil ako vecne správne, nadobudlo právoplatnosť 16. apríla 2013.

13. Podľa judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04) sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právu na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom) ešte mohlo trvať. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

14. Ústavný súd preto poskytuje ochranu týmto základným právam len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označených práv, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

15. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (2. 8. 2016) už okresný súd nemohol porušovať sťažovateľom označené práva v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania. Z uvedeného dôvodu bolo nevyhnutné sťažnosť odmietnuť v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Od rozhodovania o trovách konania je potrebné odlíšiť rozhodovanie o trovách konania, ktoré zaviniť účastník konania alebo jeho právny zástupca svojím správaním podľa § 147 OSP (toho času ide o § 256 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov). Ide o sankčnú podobu trov konania, ktoré by inak neboli vznikli a ktoré nesúvisia s riadnym vedením sporu, pričom výlučne z tohto dôvodu dôjde k neodôvodnenému predĺženiu konania (napr. zmarené pojednávanie, vykonanie dôkazu a pod.). Práve z dôvodu, že tieto trovy konania sú oddelené od ostatných trov konania, označujú sa aj ako tzv. separátne trovy konania.

17. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoje predchádzajúce rozhodnutia, v ktorých opakovane vyslovil, že „Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe nemusí ešte zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru“ (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04). Nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy [čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, IV. ÚS 203/03, III. ÚS 359/08)].

18. Ústavný súd musel vziať do úvahy špecifické okolnosti prípadu, a to skutočnosť, že práve v dôsledku pasivity sťažovateľa, resp. jeho právnej zástupkyne, ktorí sa nedostavili na viaceré pojednávania vo veci samej a svoju neprítomnosť včas neospravedlnili, čím spôsobili zbytočné trovy konania ostatným účastníkom konania, musí okresný súd rozhodnúť ešte o tzv. separátnych trovách konania.

19. Ústavný súd pripomína, že ako kritériá pre posúdenie otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje aj povahu konania vrátane predmetu samotného sporu a jeho význam pre s'ťažovateľa, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

20. Rozhodovanie o separátnych trovách konania, ktoré majú podobu sankcie za to, že s'ťažovateľ svojou neúčast'ou na pojednávaní spôsobil predĺženie napadnutého konania, vylučuje, aby s'ťažovateľovo základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, pretože samotný vznik týchto trov konania je dôsledkom správania účastníka konania, ktoré malo za následok neúmerne predlžovanie konania, čo však nie je možné pričítať na vrub okresnému súdu. Navyše, konanie v merite veci vrátane rozhodovania o trovách konania boli ešte pred podaním s'ťažnosti právoplatne skončené.

21. Okrem toho je potrebné uviesť, že okresný súd už raz o separátnych trovách konania rozhodol uznesením z 31. decembra 2014, voči ktorému sa však s'ťažovateľ odvolal (30. 1. 2015) a o odvolaní rozhodol odvolací súd uznesením z 3. mája 2016 tak, že uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu. Od právoplatnosti uznesenia krajského súdu (23. 8. 2016) okresný súd opätovne rozhoduje o tzv. separátnych trovách konania.

22. Na základe uvedeného prihliadajúc na závažnosť rozhodovania z hľadiska toho, čo bolo v hre, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu nedošlo k priet'ahom, ktoré by mali ústavnoprávnu relevanciu a odôvodňovali by vyslovenie porušenia označených práv s'ťažovateľa v napadnutom konaní.

23. V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď

nevyhoviel (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

24. Ústavný súd v súlade s uvedenou judikatúrou uzatvára, že hoci doterajší postup okresného súdu v namietanom konaní nebol celkom bez priet'ahov, ich intenzita však s prihliadnutím na ostatné okolnosti prerokúvanej veci nedosiahla úroveň, ktorá by mohla znamenať porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej dobe podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 24/04, III. ÚS 67/04).

25. Z týchto dôvodov bolo potrebné s'ťažnosť vo vzťahu k postupu, resp. nečinnosti okresného súdu po jej predbežnom prerokovaní odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (obdobne m. m. I. ÚS 96/07).

26. Keďže s'ťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch s'ťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2017